

Program för nationella minoriteter och minoritetsspråk

Program

Diarie-/dokumentnummer: KS 2019/1957
Beslut: 2020-03-05 Kommunfullmäktige § 24
Beredande politiskt organ: Demokratiberedningen
Giltighetstid: 2023-12-31
Dokumentansvarig: Enheten för ekonomi- och kvalitet
Senast uppdaterad av: Håkan Hambeson och Pia Christoffersson

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
2. Relation till andra styrdokument	3
3. Syfte.....	4
4. Mål och viljeinriktning	4
5. Inriktning.....	5
a. Organisation och ansvar.....	5
b. Information om rättigheter.....	5
c. Delaktighet och inflytande	5
d. Skydda och främja språk och kultur	5
e. Äldreomsorg och minoritetsspråk	5
f. Användning av minoritetsspråk i myndighetskontakter.....	6
6. Levandegöra.....	6
7. Uppföljning	6

1. Inledning

I Sverige finns fem nationella minoriteter: judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Samtliga uppfyller de kriterier som riksdagen fastställt för att definiera en nationell minoritet:

- En grupp med uttalad samhörighet som till antalet i förhållande till resten av befolkningen inte har en dominerande ställning i samhället.
- En religiös, språklig, traditionell och/eller kulturell tillhörighet som skiljer sig från majoriteten.
- Gruppen har en vilja och strävan efter att behålla sin identitet.
- Gruppen har historiska eller långvariga band till Sverige.

Det är upp till varje enskild individ att själv avgöra om denne anser sig tillhöra en eller flera nationella minoriteter. Detta benämns självidentifikationsprincipen. Samhället kan därför inte ställa några krav på någon att styrka sin tillhörighet. De nationella minoritetsspråken anges i språklagen och är finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska

Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk (minoritetslagen) har gällt i Sverige sedan januari 2010. Lagen beskriver vilka rättigheter som minoriteterna har i hela landet och inom de speciella förvaltningsområden som finns för finska, meänkieli och samiska. Samtliga kommuner och andra myndigheter är skyldiga att informera minoriteterna om deras rättigheter. De är också skyldiga att skydda minoriteternas språk och kultur och särskilt viktigt är barns och ungas rätt att få utveckla sitt språk och sin kultur. Dessutom är kommuner och andra myndigheter skyldiga att ge minoriteterna inflytande över frågor som berör dem.

Från den 1 januari 2019 är lagen reviderad så att rättigheter och skyldigheter stärks ytterligare. Kommunerna är till exempel skyldiga att anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete och dessa ska på begäran kunna lämnas ut till den myndighet som har uppföljningsansvar för lagen.

Detta program beskriver mål, inriktning och hur det minoritetspolitiska arbetet ska bedrivas i Kungälv kommun.

2. Relation till andra styrdokument

FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna

I konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter från 1966 framgår (art. 27) att i stater där det finns etniska, religiösa eller språkliga minoriteter ska de som tillhör en sådan grupp inte förvägras rätten att i gemenskap med andra medlemmar ha sitt eget kulturliv, bekänna sig till och utöva sin egen religion och använda sitt eget språk.

FN:s Barnkonventionen

I artikel 30 anges att i stater där det finns etniska, religiösa eller språkliga minoriteter eller personer som tillhör en ursprungsbefolkning ska ett barn som tillhör en sådan grupp inte förvägras rätten att tillsammans med andra medlemmar av sin grupp ha sitt eget kulturliv, att bekänna sig till och utöva sin egen religion eller att använda sig av sitt eget språk.

FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling

Agendan innehåller 17 mål och 169 delmål för att uppnå en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar värld till år 2030. De nationella minoriteternas rättigheter har koppling till bland annat mål 4 om god utbildning för alla och mål 10 om minskad ojämlikhet. Det nationella arbetet för att säkerställa de nationella minoriteternas rättigheter är därmed ett led i att uppfylla de globala målen i Agenda 2030.

Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter

Konventionen innehåller bestämmelser som garanterar nationella minoriteter en rad mänskliga rättigheter och grundläggande friheter, bland annat skydd från diskriminering, fientlighet och våld, mötes-, förenings-, yttrande-, tanke-, samvets- och religionsfrihet samt åsikts- och yttrandefrihet på det egna språket. Staterna som tillträtt konventionen åtar sig även att erkänna att de som tillhör en nationell minoritet har rätt att fritt och utan ingripande använda sitt minoritetsspråk privat och offentligt, muntligt och skriftligt.

Sverige har även ratificerat den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk som syftar till att skydda Europas kulturella mångfald.

Svensk lagstiftning om nationella minoriteters rättigheter

De nationella minoriteternas rättigheter beskrivs framför allt i *lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk*.

I *språklagen (2009:600)* finns angivet vilka de nationella minoritetsspråken är samt att det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja dessa.

I *skollagen (2010:800)* slås rätten fast till modersmålsundervisning i elevens nationella minoritetsspråk.

Enligt *socialtjänstlagen (2001:453)* ska kommunen verka för att det finns tillgång till personal med kunskap i de nationella minoritetsspråken där det behövs i omvårdnaden av äldre människor.

I *bibliotekslagen (2013:801)* anges att biblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har ett annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på de nationella minoritetsspråken.

I *diskrimineringslagen (2008:567)* framgår att det är förbjudet att missgynna någon på grund av personens etniska tillhörighet.

3. Syfte

Syftet med styrdokumentet är att samla information om kommunens skyldigheter och minoriteters rättigheter tillsammans med mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet i Kungälv kommun.

4. Mål och viljeinriktning

Målet är att synliggöra minoriteternas rättigheter i Kungälv kommun och säkerställa att det finns en kunskap och beredskap för att fullgöra kommunens åtaganden.

5. Inriktning

a. Organisation och ansvar

Om inget annat anges är det kommunstyrelsen som ansvarar för kommunens åtagande inom det minoritetspolitiska området.

Enheten för kansli- och juridik ansvarar för att följa upp lagstiftningen inom området.

b. Information om rättigheter

Information om de nationella minoriteternas rättigheter ska finnas tillgängligt på kommunens hemsida, www.kungalv.se.

c. Delaktighet och inflytande

Nämnder och styrelser ska ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt som möjligt samråda med minoriteterna i sådana frågor.

Kommunstyrelsen ansvarar för att samordna dessa samråd.

Barns och ungas möjlighet till inflytande och samråd i frågor som rör dem ska särskilt främjas. Det är angeläget att formerna anpassas till barn och ungas förutsättningar.

d. Skydda och främja språk och kultur

Elever inom grundskolan och grundsärskolan och som tillhör någon av de nationella minoriteterna, ska erbjudas modersmålsundervisning i elevens nationella minoritetsspråk, Skollagen (2010:800) Vårdnadshavare ska informeras om denna rättighet. Det är rektors ansvar att detta sker.

De nationella minoriteternas kultur och språk ska integreras i förvaltningens ordinarie verksamhet, tex i bibliotekens utbud av litteratur, tidskrifter och annan media, Bibliotekslagen (2013:801) 4§.

De nationella minoriteterna ska informeras om möjligheten att bilda föreningar och söka de föreningsbidrag som kommunen erbjuder.

e. Äldreomsorg och minoritetsspråk

Kommunen ska erbjuda den som begär det möjlighet att få hela eller en väsentlig del av den service och omvårdnad som erbjuds inom ramen för äldreomsorgen av personal som behärskar minoritetsspråken, om kommunen har tillgång till personal med sådana språkkunskaper, Socialtjänstlagen (2001:453) 5 kap. 6§.

Förvaltningen ska verka för att information finns om personalens samlade språkkunskaper.

Vid rekrytering inom äldreomsorgen ska de sökandes språkkunskaper i minoritetsspråken ses som en merit.

f. Användning av minoritetsspråk i myndighetskontakter

Om det finns personal som behärskar finska, meänkieli och samiska, och vill använda språket i tjänsten, ska enskilda personer erbjudas att använda språken vid muntliga och skriftliga kontakter som rör ett enskilt ärende.

Förvaltningen ska verka för att information finns om personal med språkkunskaper i finska, meänkieli och samiska.

6. Levandegöra

Styrdokumentet publiceras på kommunens hemsida www.kungalv.se bland övriga styrdokument.

7. Uppföljning

Uppföljning sker i kommunens ordinarie processer för planering, uppföljning och intern kontroll.

